

Teze de doctorat susținute în cadrul UNMB

2005

Autor: Bălașu, Lavinia

Titlul: Fenomenul muzical între concept și realitate. Fluiditatea modelelor perceptibile, pe căi mentale; Repere selective

Coordonator: Prof.univ.dr. Dr.H.C. Victor Giuleanu

Data susținerii: 16.12.2005

Scurtă prezentare:

Tratarea temei este complexă, intersectând zone de maxim interes și actualitate în cercetarea de nivel internațional în domenii ca: psihologia, psihoacustica, neurologia, biofizica, informatica, psiholingvistica, fiziologia percepției, și ca un corolar, muzica în întreaga ei complexitate. Structurată în trei mari secțiuni, teza de doctorat evoluează de la definirea teoretică a termenilor - în prima secțiune -, trecând prin analiza fenomenului complex al conceptualizării informației muzicale senzorial percepute - în cea de a doua -, pentru ca, în a treia să acopere cu succes zona de interferență și interacțiune dintre ipostaza conceptuală și cea real-obiectivabilă a fenomenului sonor muzical.

Autor: Costea, Marcela-Sorina

Titlul: O privire generală asupra evoluției instrumentale cu claviatură în cultura muzicală europeană – organologie, coordonate estetice, stilistice și interpretative

Coordonator: Prof.univ.dr. Nicolae Brânduș

Data susținerii: 04.11.2005

Scurtă prezentare:

Lucrarea evidențiază principiile general-constructive ale instrumentelor cu claviatură, în evoluția lor dinamică, din Barocul muzical până în secolul XX. Sunt făcute ample referiri la orgă, clavecin, spinetă, virginal, clavecin, piano-forte și pianul modern. Autoarea remarcă relația dintre creația muzicală și diversitatea de soluții care particularizează instrumentele muzicale. Influența artei interpretative asupra construcției de instrumente este abordată sistematic, iar în final sunt evidențiate contribuțiile românești în domeniul creației și interpretării la instrumentele cu claviatură.

Autor: **Cristescu, Crimhilda**

Titlul: *Interferențele timbrale ale pianului cu vioara și vocea în creația compozitorului Edvard Grieg*

Coordonator: Prof.univ.dr. Șerban Dimitrie Soreanu

Data susținerii: 27.10.2005

Scurtă prezentare:

Activitatea personală solistică, camerală și pedagogică remarcabilă a permis autoarei să abordeze creația marelui compozitor în cunoștință de cauză și cu accentuate idei originale. Analizele sunt bazate pe cunoștințe actuale de teorie, armonie și forme muzicale, dar și pe aspecte care țin de implicarea interpretului în realizarea muzicală concretă. Concluziile pe care autoarea le propune sunt un suport important pentru dezvoltarea viitoare a didacticii muzicale de specialitate.

Autor: **Chelariu, Dolores**

Titlul: *Creația pentru orgă a lui Olivier Messiaen, în contextul muzicii europene din secolul XX*

Coordonator: Prof.univ.dr. Șerban Dimitrie Soreanu

Data susținerii: 02.11.2005

Scurtă prezentare:

În capitolul intitulat Prolegomene, sunt expuse ample considerații referitoare la orgă ca instrument al meditației solitare sau al oficierei cultice solemne, afirmându-se că există o legătură directă între experiența religioasă și muzică, concretizată în referiri asupra bazelor retorice și stilistice din muzica Barocului, Clasicismului, Romantismului și Modernismului. În capitolul al II-lea „Creația pentru orgă a lui Messiaen – o metaforă vie” este propusă o grilă analitică originală, încheată de coordonate biografice, stilistice și metaforizare, ca fundament pentru o interpretare muzicală vie. Astfel, autoarea surprinde aspecte interpretative speciale corelate cu descifrarea metaforei muzicale, în dialogul semnificării, diferențierii și deschiderii acesteia către valori. Este evidențiat dialogul între sensul literal-alegoric-moral și cel anagogic, pentru a defini limitele lor în nuanțarea subtextului. Sensurile, subîmpărțite în convenționale și nonconvenționale, impun un conținut optim de informație și veridicitate. Autoarea susține că fluenta, confluența și influența sunt pilonii principali în descoperirea sensurilor și ierarhizarea lor într-un act ireversibil al redării muzicii. Se fac apoi analize competente ale lucrărilor pentru orgă ale lui O. Messiaen, menționându-se faptul că, în muzica acestui compozitor, inovația stilistică, dar și cea tehnică sunt caracteristicile esențiale.

Autor: Croitoru, Ioana

Titlul: Capriciile lui Niccolò Paganini – Componente stilistice și rezonanțe în timp

Coordonator: Prof.univ.dr. Octavian Lazăr Cosma

Data susținerii: 09.11.2005

Scurtă prezentare:

Teza reprezintă o contribuție inedită în cercetarea violonisticii paganiniene, precum și a lucrărilor pianistice, orchestrale sau de alt tip ce sunt rezultate directe ale modului în care aceste capodopere s-au reflectat în imaginația multor creatori de geniu, de-a lungul vremii. Realizând o comparație pertinentă a capriciilor paganiniene față de cele ale lui Pietro Antonio Locatelli sunt subliniate elementele de forță ale stilului său violonistic, care au influențat intens creația ulterioară a unor mari compozitori. Lucrarea oferă celor interesați informație de calitate, utilă în procesul de instruire universitară.

Autor: Dragomirescu, Marina

Titlul: Fidelitate, creativitate și stil în paradigma interpretării pianistice

Coordonator: Prof.univ.dr. Grigore Constantinescu

Data susținerii: 18.11.2005

Scurtă prezentare:

Autoarea subliniază interdependența celor trei concepte – fidelitate, creativitate și stil – în cadrul artei interpretării pianistice subliniind faptul că interacțiunea lor este determinantă în făurirea și realizarea unei concepții interpretative plauzibile. Pornind de la modelul paradigmei lui Thomas Kuhn, autoarea subliniază faptul că, în muzică consolidarea cunoștințelor și a teoriilor deja prezente sunt într-un fel mai importante decât aflarea unor direcții noi. Opera muzicală, ca produs artistic finit – rezultat al interdependenței dintre compoziție și interpretare, poate fi descifrată printr-o analiză structurală calitativă, pentru a putea fi materializată într-un act de interpretare autentic. Dimensiunile stilului și particularitățile stilistice interpretative, după părerea autoarei sunt utile în afirmarea valorii actului practic, numai dacă sunt pertinent elaborate, pe coordonatele hermeneuticii, semioticii, semanticii, informaticii, empatiei, euristicii și teoriei jocurilor. Propedeutica interpretării pianistice parcurge etapele pregătitoare, ca elemente de cristalizare a artei și științei interpretative moderne. Actul interpretativ este unic și irepetabil, iar în el sunt sintetizate legități cu caracter științific, dar în același timp cuprinde infinite posibilități de creație originală și spontană.

Autor: **Dumitrescu, Adina**

Titlul: *Despre melodii și melodie*

Coordonator: Prof.univ.dr. Alexandru Leahu

Data susținerii: 05.12.2005

Scurtă prezentare:

Lucrarea aduce în discuție, pe de o parte, realitatea melodică, pe de alta o teorie asupra melodicii. Studiul constată și atrage atenția asupra unor aspecte constructive și funcționale ce derivă din diversitatea creativă melodică. Autoarea deschide drumul cu expunerea aspectelor celei mai neevolute melodici, incluzând aici factorul de comunicare interumană; apoi trece în revistă zona melodicului popular exprimat neintenționat, ca accesoriu al unui mesaj verbal, și zona comunicării cvasimelodice cu entitățile divine, pentru ca în final să ajungă în lumea occidentală a melodicului-instrumental-elaborat, amplificat și dezvoltat.

Autor: **Ionoaia, Florenel**

Titlul: *Muzica și desăvârșirea ființei umane*

Coordonator: Prof.univ.dr. Nicolae Brânduș

Data susținerii: 11.11.2005

Scurtă prezentare:

Teza realizează interesante conexiuni între muzică și yoga, reliefând influențele sunetului muzical elaborat asupra sistemului energetic subtil al ființei umane. Una dintre ideile importante ale tezei se referă la faptul că echilibrul sistemului energetic subtil poate fi optimizat prin intermediul muzicii. În acest sens, autorul face ample referiri la muzica pentru oboi scrisă de J.S.Bach, W.A.Mozart, B.Britten și S.Toduță.

Autor: Mihăilescu, Manuela-Viorica

Titlul: Tehnica pianistică dedicată impresionismului în muzică, așa cum apare ea în piesele pentru pian solo de Debussy, Ravel și Albeniz

Coordonator: Prof.univ.dr. Șerban Dimitrie Soreanu

Data susținerii: 08.11.2005

Scurtă prezentare:

Se afirmă încă din *Argument* faptul că demersul interpretativ de mare complexitate pe care pianistul are datorită de a-l parcurge în muzica pentru pian solo a acestor compozitori, ține de plăsmuirea imaginii sonore, în conexiunea directă, dintre muzică, pictura impresionistă și simbolismul poetic. Raportarea muzicii la poezie și pictură reprezintă doar etapa de informare în care interpretul își stabilește reperele stilistice necesare îmbogățirii imaginii sonore de tip impresionist, analizele pertinente, din punct de vedere al armoniei, dinamicii și ritmului sunt cele care oferă sugestiile concrete de realizare instrumentală. Referințele bibliografice de specialitate, datorate unor mari personalități pianistice, dar și experiența proprie o conduc pe autoare la formularea unor ample recomandări de procedee de redare a imaginii muzicale, care se află în relație cu dinamica, coloristica muzicală, pedalizarea, clarificarea intenției expresive și în final obținerea acurateții interpretării propriu-zise.

Lucrarea este însoțită de o bogată discografie ce cuprinde interpretări proprii ale opusurilor analizate.

Autor: Moș, Diana

Titlul: Hermeneutica discursului muzical

Coordonator: Prof.univ.dr. Nicolae Brânduș

Data susținerii: 03.11.2005

Scurtă prezentare:

Teza de doctorat pornește de la premisa că interpretarea muzicală, pentru a putea fi înțeleasă adecvat, trebuie abordată dintr-o perspectivă de largă cuprindere culturală, pe care hermeneutica, în calitate de știință generală a interpretării o oferă. Valoarea universală a interpretării muzicale se relevă în interrelaționarea cu alte domenii, prin armonizarea aspectelor ce vizează latura psihică (individuală a interpretării muzicale), cu articulația logică riguroasă a construcției (discursiv muzicală). Autoarea face ample referiri la știința întrebuintării limbajului muzical, scopul fiind demersul de atribuire a sensului muzical. De asemenea, se prezintă pertinente analize a unor lucrări recente pentru vioară solo.

Autor: **Modoran, Mihaela**

Titlul: *Educația muzicală în România interbelică*

Coordonator: Prof.univ.dr. Dan Voiculescu

Data susținerii: 25.11.2005

Scurtă prezentare:

Tema aleasă se dovedește oportună și importantă, atât pentru problematica pedagogică în general – prin posibilitatea deschiderii unor noi perspective de dezvoltare a științei pedagogice –, dar și pentru dezvoltarea și perfecționarea învățământului muzical – prin identificarea unor posibile repere de reformare a sistemului educativ–muzical actual, în concordanță cu specificul nostru cultural. Demersul se sprijină pe o documentare bibliografică largă (346 de lucrări), selectată în conformitate cu aspectul pedagogic al cercetării și pe experiența educativ-muzicală a autorilor, ce a furnizat criterii de apreciere și verificare a teoriilor și soluțiilor promovate de pedagogia muzicală.

Autor: **Petrescu, Macedon (Înalt Prea Sfinția Sa Teodosie Tomitanul)**

Titlul: *Cântarea de cult în Sfânta Scriptură și Sfânta Scriptură în cântările de cult ortodoxe*

Coordonator: Prof.univ.dr. Sebastian Barbu Bucur

Data susținerii: 15.02.2005

Scurtă prezentare:

Cercetarea și-a propus să grupeze informațiile privitoare la existența și dezvoltarea muzicii în istoria îndepărtată sau actuală a omenirii, în relația ei cu exercitarea cultului. Pornind de la textul biblic, sunt evidențiate primele forme și dovezi despre instrumentele muzicale biblice. Este sugerată apoi relația indisolubilă de asociere a cântului cu Duhul Sfânt, în timpul Creației. Sunt examinate dovezi arheologice și arheomuzicologice, provenind din zona Orientului Mijlociu privind muzica de cult, iar apoi sunt prezentate, pe larg, muzicile legate de divinitățile vechilor civilizații, între care un rol important ocupă cea a vechilor evrei. Tipicul ritualurilor și semnificația lor asemănătoare la popoarele care au trăit în același areal a contribuit la definirea unei cantabilități specifice, prin care oficianții cultului (preoți, patriarhi, profeți, sacerdoți, zei, adunări și congregații religioase, altare, sanctuare, temple, sinagogi și primele biserici) se adresau comunităților de credincioși. Autorul confirmă prin această cercetare, deosebit de anevoioasă, contribuția originală a Ortodoxiei, adusă la dezvoltarea și diversificarea muzicii, ca suport al manifestării religioase.

Autor: Racoveanu, Dan

Titlul: *Basso continuo – o practică redescoperită*

Coordonator: Prof.univ.dr. Octavian Nemescu

Data susținerii: 30.11.2005

Scurtă prezentare:

Lucrarea este rezultatul a peste 15 ani de cercetare în domeniul interpretării muzicii baroce, cu precădere a practicii Basso-ului continuo. Sunt prezentate opinii din peste 70 de lucrări teoretice scrise în epoca Barocului, ce tratează problematica practicii interpretative a epocii și în special a bassului continuo. Teza este structurată conform părților retoricii muzicale: *inventio*, *elaboratio*, *dispositio* și *decoratio*, autorul reușind să definească un concept original, acela de „materializare” care reprezintă în esență practica basului continuo.

Autor: Rațiu, Octavian

Titlul: *Arta interpretativă în muzica românească de cameră și concertantă în cea de a doua jumătate a secolului al XX-lea*

Coordonator: Prof.univ.dr. Șerban Dimitrie Soreanu

Data susținerii: 06.12.2005

Scurtă prezentare:

Lucrarea este rezultatul experienței de peste trei decenii a autorului ca violonist, muzician de cameră, orchestrant și pedagog. Domnia sa alege trei lucrări reprezentative din creația pentru violină a lui Dumitru Bughici, Wilhelm Georg Berger și Liviu Glodeanu, pe care le analizează cu minuțiozitate, stabilind conexiuni profunde între național și universal, precum și răspunsul particular al celor trei compozitori la problemele generale ale creației din acea perioadă. Autorul surprinde modalitățile de utilizare a sintaxelor și structurilor muzicale în descoperirea aspectelor particularizante, ritmice, metrice, agogice, intonaționale, dinamice și timbrale, pentru a extrage apoi esențele caracteriale și a pătrunde în universul profund al trăirilor muzicale. În subcapitolul „Proiecții metodice” sunt reliefate rolul voinței de sunet pe care interpretul trebuie să o manifeste în producerea acestuia, subsumată unor coordonate concrete precum: presiunea, viteza, locul de contact și cantitatea de păr de arcuș utilizată. Sunt tratate apoi, problemele vibrato-ului și intonației expresive și sugerate soluții privind organizarea studiului individual al violonistului în devenire. Autorul susține necesitatea îmbinării științei violonistice cu descifrarea înțeleșurilor profunde din construcția componistică. Lucrarea este însoțită de un set de C.D.-uri ale violonistului Octavian Rațiu.

Autor: **Rădoi, Viorica**

Titlul: *Valențe tehnico-intepretative în acompaniamentul pianistic*

Coordonator: Prof.univ.dr. Liliana Rădulescu

Data susținerii: 17.11.2005

Scurtă prezentare:

Lucrarea își propune să analizeze, pe baza unui temeinice și îndelungate cercetări științifice și aplicative, acompaniamentul pianistic, tipurile și particularitățile specifice acestuia, așa cum se regăsesc în literatura muzicală camerală. Aria de investigare a fost delimitată de rezultatele experienței personale, desprinsă din îndelungata activitate scenică, didactică și competițională a autoarei. Referindu-se la acompaniamentul pianistic sunt clarificate accepțiunile termenului în dicționarele românești, franceze, germane și engleze, făcându-se o disociere între termenul corepetiție și acompaniament, apreciate ca activități distincte. Este studiat rolul pianului în ansamblul de duo vocal sau instrumental, în care structura muzicală determină alegerea complexității de tehnici pentru realizarea propriu-zisă. Se fac ample referiri la acompaniamentul pianistic în creația instrumentală, mozartiană, kreisleriană, precum și în cea vocală, în care versul are un rol însemnat. Teza propune un important material didactic și muzicologic ce va contribui la dezvoltarea acompaniamentului pianistic.

Autor: **Rotaru-Constantinovici, Luminița**

Titlul: *Aspecte ale originalității și creativității interpretative*

Coordonator: Prof.univ.dr. Nicolae Brânduș

Data susținerii: 02.11.2005

Scurtă prezentare:

Se evidențiază reperele stilistice ca baze ale interpretării, observând traseele optime prin care pun în valoare creativitatea și originalitatea comunicării interpretative. Cercetarea inter-relaționează tradiția și actualitatea, hermeneutica și comunicarea, arta interpretativă și cultura. Pornind de la o bază științifică de specialitate, precum teoria interpretării, estetica și filosofia, autoarea alege patru texte muzicale (concerte pentru pian), interpretate de mari artiști (în 11 versiuni) pentru a evidenția rolul creativității și originalității, drept condiție esențială a artei interpretativ-muzicale moderne. Lucrarea este însoțită de înregistrări ale lucrărilor alese în versiunile interpretative proprii.

Autor: Smărăndescu, Laura

Titlul: Repere stilistice în creația muzicală a lui Francis Poulenc

Coordonator: Prof.univ.dr. Dan Buciu

Data susținerii: 07.12.2005

Scurtă prezentare:

Teza este structurată în 11 capitole, care conțin materialul ideatic rezultat din analiza muzicală. Autoarea face referiri la noțiunile de stil și stilistică, atât în accepțiunea muzicală, cât și în relațiile lor cu alte domenii, precum: lingvistica, estetica și semiotica. Sunt formulate sintetic rezultatele analizei creației lui Poulenc, din punct de vedere al elementelor de structurare a discursului muzical, dar și implicațiile acestora în ideatica operei celebrului compozitor. Sunt definite particularitățile stilistice ale limbajului componistic al lui Poulenc, decantându-se rezultatele din observația microanalitică, cu ordonarea ulterioară a lor în construcția de ansamblu. Concluziile constituie un suport important pentru alți cercetători, în vederea stabilirii reperelor stilistico-muzicale ale creației muzicale din prima jumătate a secolului al XX-lea.

Autor: Țugui, Vasile

Titlul: Trio-ul cu pian în creația românească din a doua jumătate a secolului al XX-lea (1950 – 2000)

Coordonator: Prof.univ.dr. Nicolae Brânduș

Data susținerii: 10.11.2005

Scurtă prezentare:

În această amplă monografie a Trio-ului românesc, autorul face pertinente referiri la condiția funcționării trioului cu pian, pentru ca în final să aducă în atenție partituri uitate sau necunoscute, realizate de compozitori români valoroși.